

Втрачені святині Києва: храм Петра і Павла на Подолі

[12 ЛИПНЯ 2021](#), 09:46

Вулиця Микільсько-Притиська та церква Петра і Павла. Фото з відкритих джерел.

12 липня православна церква вшановує Святих Апостолів Петра і Павла. З нагоди великого християнського свята «Вечірній Київ» згадує Петропавлівську церкву на Подолі — святиню з цікавою історією, краса якої залишилася лише на старовинних фотографіях.

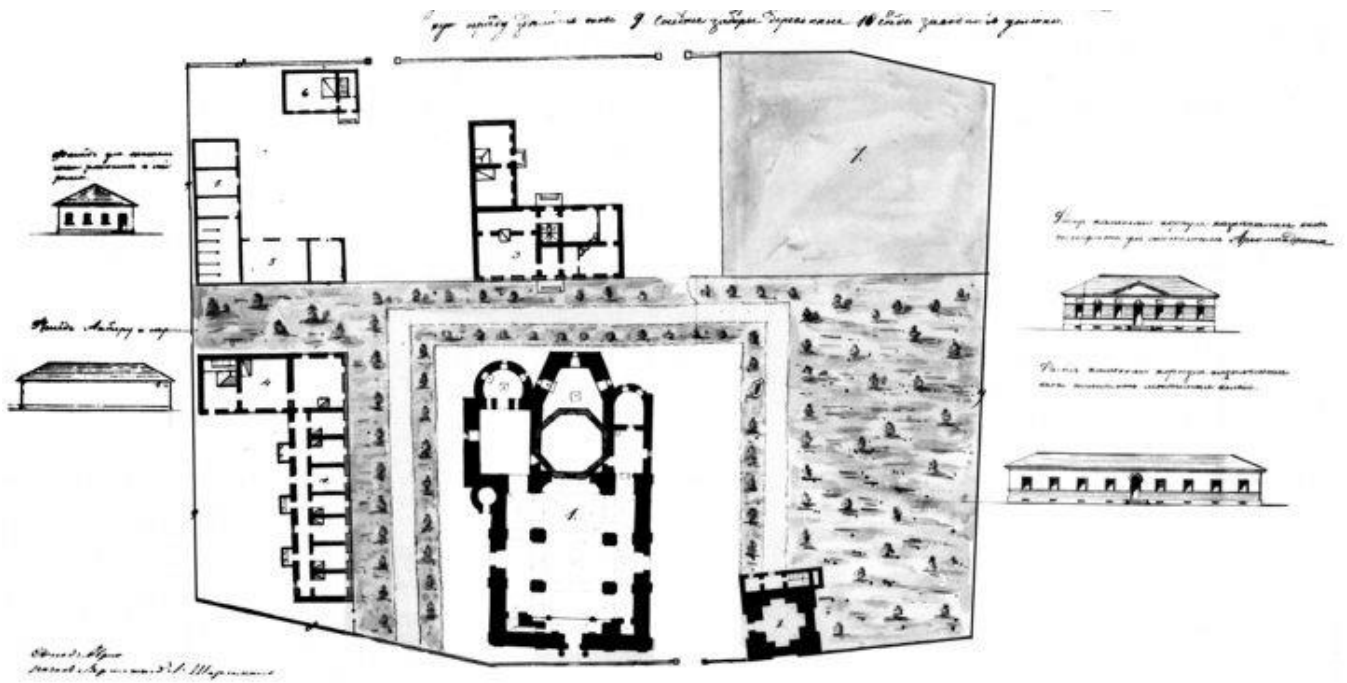
Мало хто знає, що ще століття тому, навпроти Фролівського монастиря, на вулиці Микільсько-Притиській, 4, можна було побачити розкішний кам'яний бароковий храм, який виділявся серед інших православних святинь Подолу своїми оригінальними та нетиповими формами у вигляді прямокутної шестистовпної базилики, характерної для німецько-польської готичної архітектури.

Петропавлівська церква та дзвіниця. Фото з відкритих джерел.

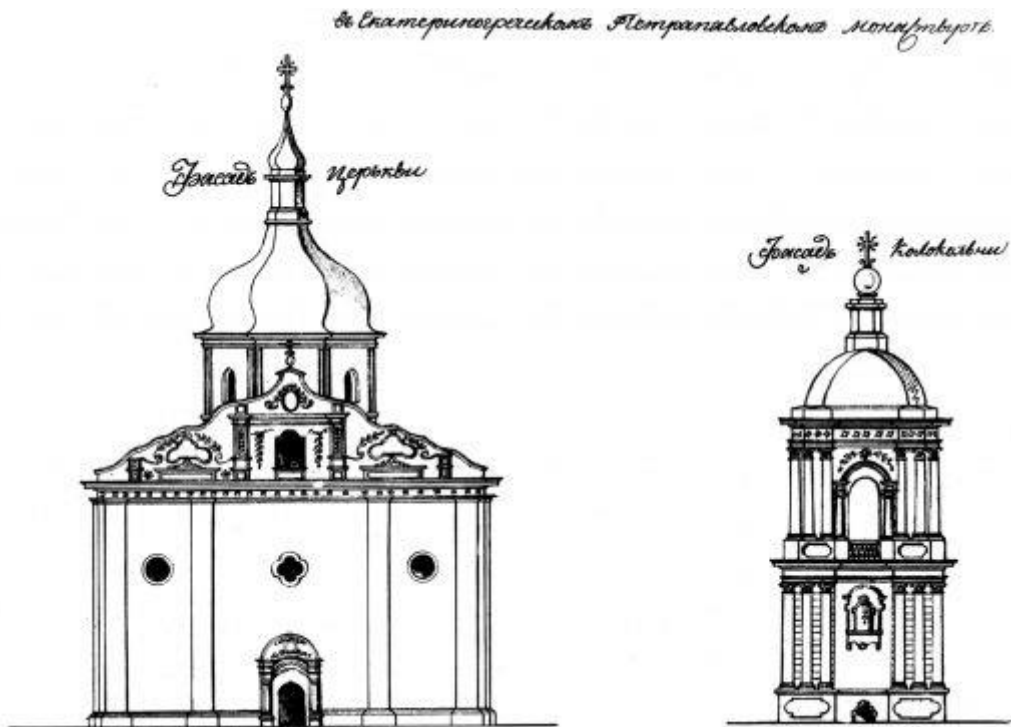
Первинно ця церква зводилася як костел Святого Миколая Домініканського монастиря. За свідченнями істориків, після занепаду першого монастиря, який за переказами заснований ще у XII сторіччі, домініканці оселилися під Київським замком на Житньому торзі та збудували невеликий дерев'яний костел.

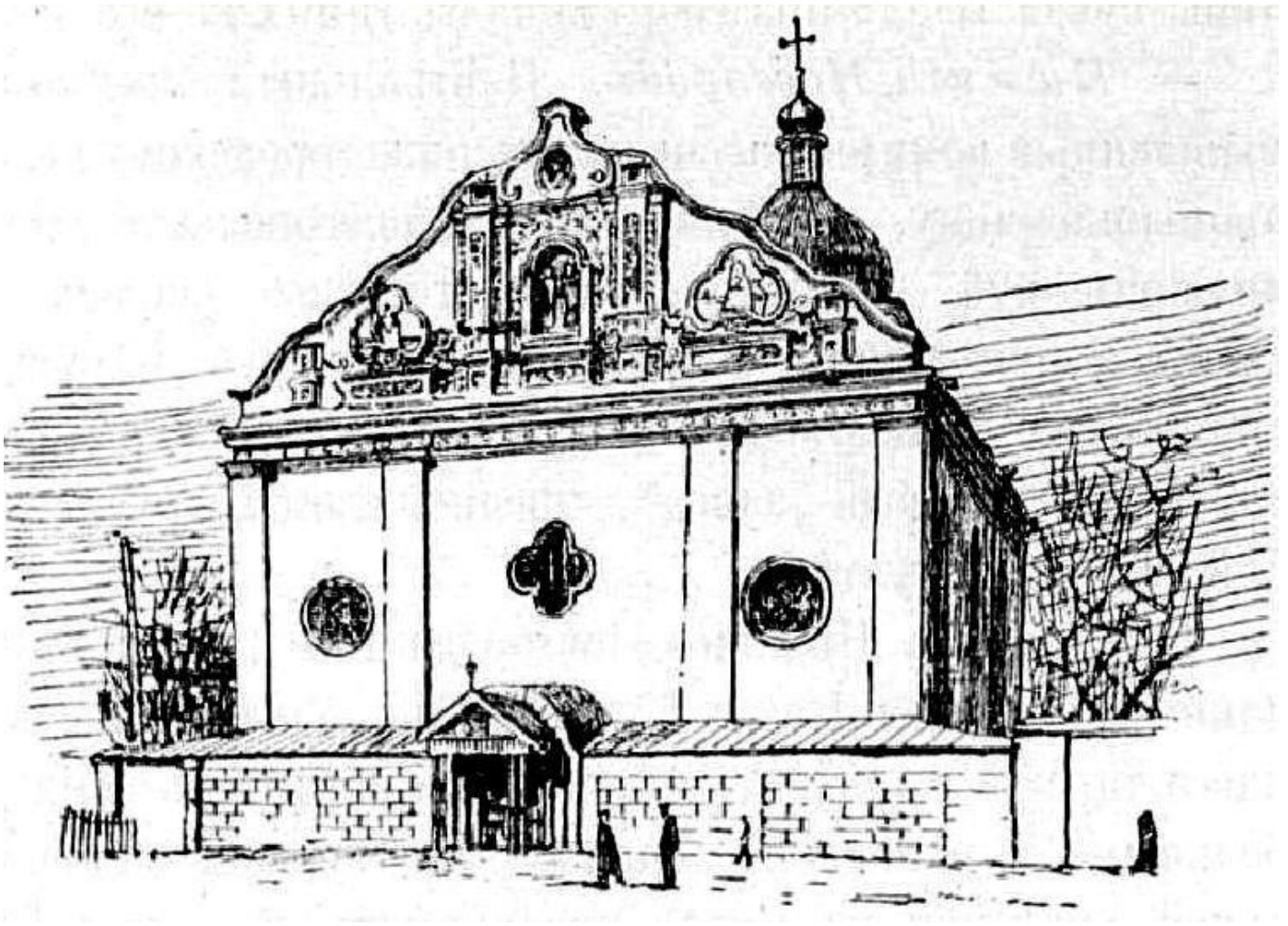
Точна дата початку будівництва невідома, проте у 1509 році київські домініканці одержують від короля Польщі Сігизмунда I Старого привілей, з яким деякі дослідники пов'язують початок будівництва святині.

Близько 1610 року за сприяння київського латинського єпископа **Кшиштофа Казимирського** на місці дерев'яної церкви було розпочато будівництво нового кам'яного храму, зведеного з цегли руїн Борисоглібської церкви у Вишгороді.

Проект Петропавлівської церкви та дзвіниці. Фото з книги «Втрачені пам'ятки Києва»

Спорудження святині тривало до 1640 року. Проте, під час визвольної війни під проводом **Богдана Хмельницького**, католицький костел та монастир були пограбовані, а церковні споруди поступово занепадали. За легендою, через деякий час місцеві мешканці облаштували там шинок та стайні...

Домініканський монастир на Подолі на малюнку П.Фетисова. Фото з відкритих джерел

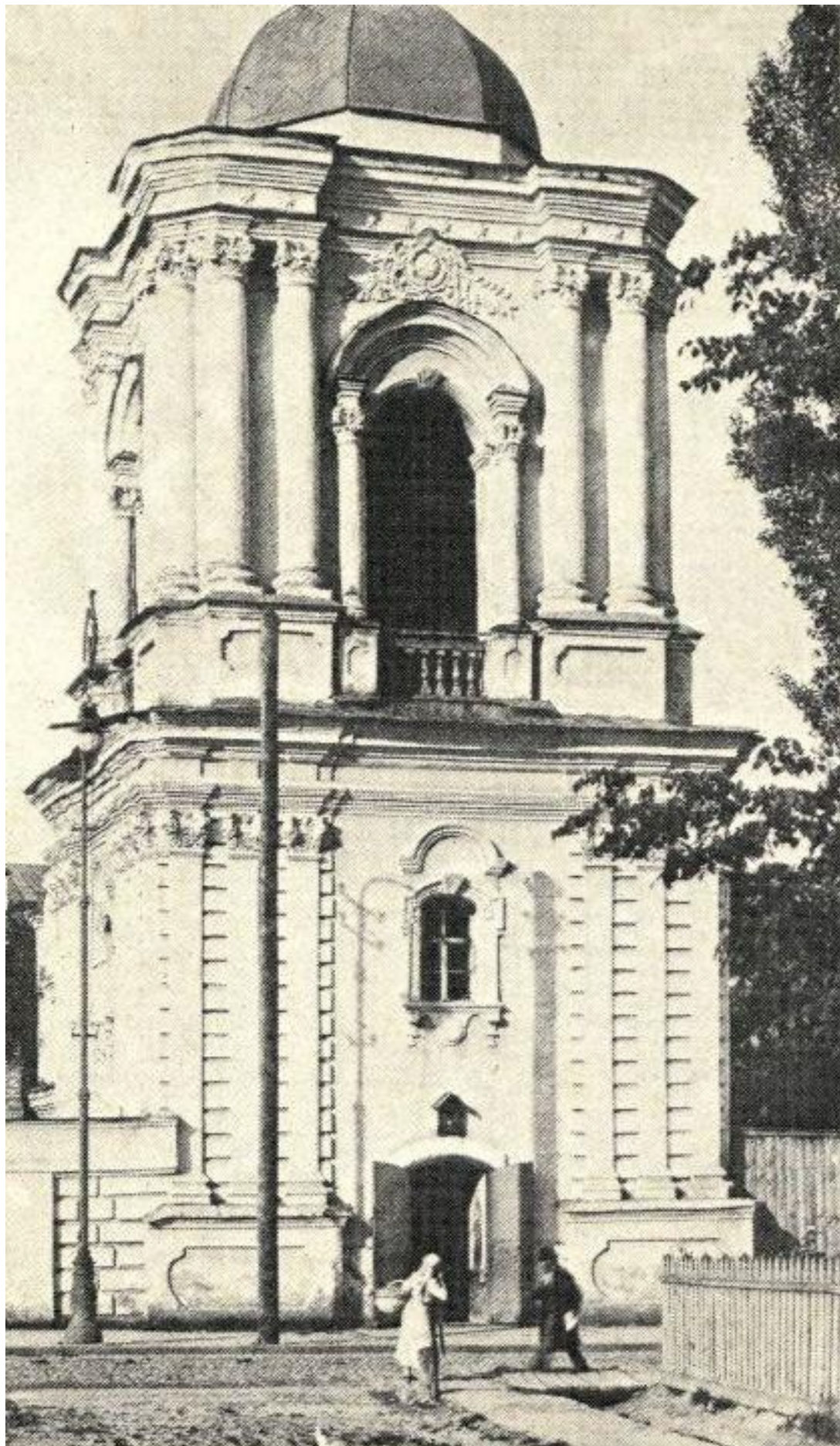
У 1691 році колишній комплекс Домініканського монастиря був переданий православної громаді та освячений, як церква Святих Апостолів Петра і Павла. Відновлення святині у якості православного храму відбувалося за ініціативи тогочасного ректора Києво-Могилянської академії, Київського **Митрополита Варлама (Ясинського)**.

Митрополит Київський Варлам (Ясинський) зробив чимало для відновлення храму. Фото з відкритих джерел.

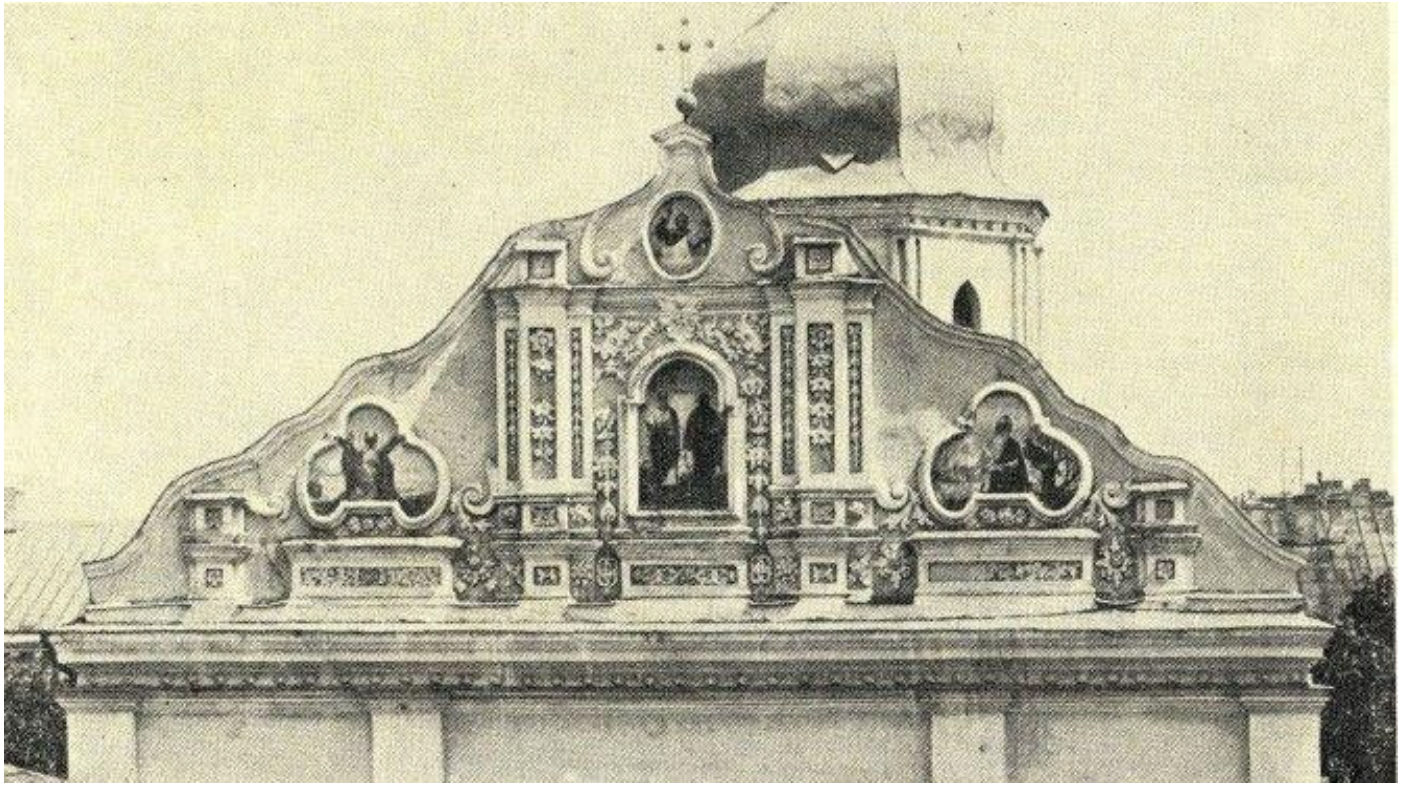
У 1744-1750 роках храм перебудовують у барокових формах з нагоди візиту до Києва імператриці Єлизавети Петрівни, яка свого часу пожертвувала на будівництво 2500 карбованців. У цей період, за проєктом **Івана Григоровича-Барського** споруджують триярусну дзвіницю, що відіграла роль надбрамної башти

святині. Збудована у стилі елизаветинського бароко, дзвіниця мала чимало спільних рис з дзвіницею церкви Різдва Богородиці на Дальніх печерах Києво-Печерської Лаври.

Дзвіниця Петропавлівської церкви. Фото з книги «Втрачені пам'ятки Києва»

Окрасою храму став розкішно оздоблений західний фронтон, прикрашений рослинними ліпними орнаментами, медальйонами та картушами з розписами. У середині храму був встановлений чотириярусний різьблений позолочений іконостас у стилі рококо. Головний вхід прикрашав розкішний портал, який у XIX сторіччі закрили прибудованим парканом.

Фронтон західного фасаду у 1900-х роках. Фото з книги «Втрачені пам'ятки Києва»

Після великої пожежі, що охопила Поділ у 1811 року, храм Петра і Павла майже не постраждав, обгорілий верхній ярус дзвіниці відновили у стилі класицизму, доповнивши церковну баню високим шпилем...

За архівним відомостями, Церква Петра і Павла з 1787 року належала Грецькому монастирю Святої Катерини, а з 1829-1920- Київській духовній семінарії.

У 1832 році на подвір'ї храму спорудили будівлю Києво-Подільського духового училища — єдину споруду церковного комплексу, що збереглася до наших днів.

З встановленням радянської влади у Києві, у 1920 році храм закрили. Спочатку там планували розмістити Центральний міський архів, але у 1935 року, як значну кількість київських святинь, церкву та дзвіницю зруйнували.

Одна із останніх світлин святині, зроблених на початку 30-х років. Фото з книги «Втрачені пам'ятки Києва»

На жаль, жодних наукових досліджень чи фотофіксації святинь не було проведено. Завдяки дослідженням історика та киевознавця **Тита Геврика** та його ґрунтовній праці «Втрачені пам'ятки Києва», виданої у 1982 році у Нью-Йорку, кияни мають змогу побачити архівні креслення та деякі світлини цієї визначної пам'ятки нашого міста, що назавжди зникла з історичної мапи Києва.

Панорама Подолу. Фото з фондів музею історії Києва.

Про визначне значення цієї унікальної пам'ятки **Тит Геврик** написав: *«Ця церква святих Петра і Павла була однією з небагатьох споруд, за якими можна було скласти уявлення про київське будівництво шістнадцятого-сімнадцятого століть».*

Тетяна АСАДЧЕВА, «Вечірній Київ»